

SZÖVEG –
ACZÉL PETRA nyelvész, kommunikációkutató

SOROZAT –
KÖZVILÁGÍTÁS

Tőke a lelke mindennek?

Kapcsolati tőke – talán ismerős mindannyiunknak ez a kifejezés. A közgazdaságtan és a társadalomtudomány metszéspontján találjuk, és valami olyasmit érthetünk rajta, mint az egyén hasznosságát befolyásoló, a társas kapcsolatokból származó, befektethető, az egyén számára előnyöket (és hátrányokat) is jelentő érték, vagyon. Bizonyára sok szakmabeli most szívesen pontosítana, kijavítana, hiszen hosszú tanulmányok szólnak arról, mi is ez a tőkefajta. A lényeg talán most mégsem ez, hanem az, hogy az emberi kapcsolatokat lehet gazdasági alapon vizsgálni. Márpedig, ha vizsgálni lehet őket így, akkor tervezni is.

◆ Először 2020-ban írt egy gazdasági hetilap a romantikus kapcsolatok – szerelmek – matematikai tervezéséről. Ez már a randevúzás idején kezdődik, egy Excel-tábla és statisztikai módszerek bevetésével. A számok segítségével a randevún megjelenők egyes tulajdonságai pontokká és százalékokká válnak. A pontok azt jelzik, hogy mennyire ideális a jelölt, a százalékok pedig azt, hogy mennyire érdemes vele újra találkozni. Ezek a módszerek a vállalati hatékonyság eljárásai. Alkalmazásukkal a cégek belső folyamatai eredményesebbé – értsd, célorientáltabbá, gyorsabbá és kevésbé akadályozottá – tehetők. Márpedig ez kell sokak szerint a párkapcsolathoz is. Egy új-zélandi pár például egy, a vállalatoknál alkalmazott projektmenedzser-algoritmust használt arra, hogy a házasságukat folyamatosan jobbá tegyék. A rendszer mért, ők pedig havonta tartottak szakmai meetinget, elemezve az eredményeket, és kitűzve a szükséges változtatási irányokat.

Megjelent tehát az a szerelmi tudás, amelyet nem az érzelmekből, a szenvedélyből, az önismeretből, hanem az üzleti iskolákból meríthetünk. A házasság mint gazdasági közösség egykori elvét elfrissítve – egyúttal elfeledve a morális kötelezettségek egyidejű „béklyóját” – jött létre az a felfogás, amelyre épülnek a randiappok (ma már a párkeresők több mint hatvan százaléka ezeken kutat és talál mindenféle partnert) és az új műfajú emberi kötődések. Mint amilyen például a kapcsolat helyett az úgynevezett

helyzettség (valahogy így lehetne fordítani az angol *situationship* kifejezést). Ez az a páros formáció, amelyben az elköteleződésnek nincsen távja, az együttlétből pedig kizárhatók bizonyos, a kapcsolat kényelmét vagy gördülékenységét rontó tényezők. Mint például az egyéni gondok megosztása, a konfliktus, az egymás áldozatos támogatása és a többi. A helyzettség olyasféle együttlét valakivel, amely helyzetek sorozatában és nem az élet egészében valósul meg. Miért jó ez? Mert bármivel összelegőzhető, mert az adott célra hatékonyan alkalmas, mert a válások korában nem ígér, mert az individualizmus korában csak annyit nyújt, amennyit még „megéri” adni.

Különös egyébként, mert miközben egyre többen keresik a mesterséges intelligenciában az érzelmi „társat”, miközben egyesek a digitális asszisztensükkel házasodnak össze, mély összecsengést érzékelve az algoritmussal, aközben a másik embert szívesen látjuk kiszámíthatónak, a kapcsolatot pedig gazdaságilag hatékonynak. Mintha egyre tudatosabban bánnánk az élő kapcsolati tőkével: jól akarjuk befektetni, hogy soha ne veszítsünk. De vajon, ha nem veszíthetünk, van-e értelme a szenvedélynek? Ha nem halunk meg, van-e értelme az életnek? Ha nem hisszük, hogy a szeretet mértéktelen, van-e értelme a reménységnek? Így, nem sokkal az év vége előtt – lám, az évnek is van vége –, ezeket a kérdéseket is érdemes volna egyszer statisztikailag elemezni. ◆

A Média a Családért-díj

novemberi jelöltjei

Média a Családért-díj

FERENCZI-BÓNIS ORSOLYA

**„Igenis merni kell beszélni”
Kovács András Péter gyermekkori traumákról és kitörésről**

Magyar Krónika

A Média a Családért-díj
fő támogatója:

Külhoni Média a Családért-díj

BERECZKI SZILVIA

**Egy élet széki népviseletben,
Kolozsváron: „Lehettem volna én
is városi naccsága’, de a viseletem
nélkül nem tudtam meglenni”**

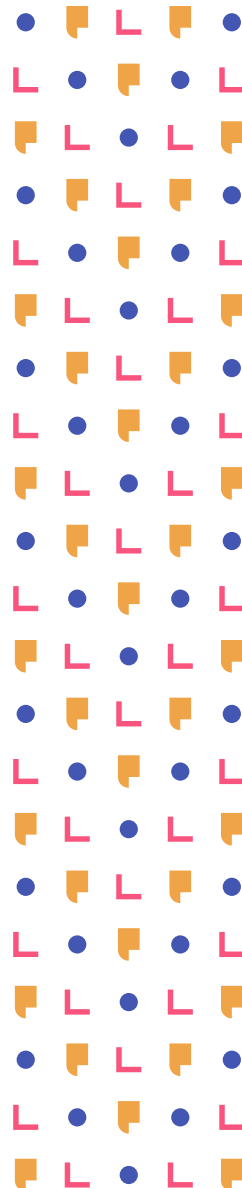
maszol.ro

A Külhoni Média a Családért-díj fő támogatója:

A jelöltekről szóló ismertetőt és a jelölt munkákat megismerheti a mediaacsaladert.hu-n, ahol az Ön jelölését is várjuk.

A magyarországi és külhoni közönségdíjak támogatója:

SZÖVEG –
PÁCZAI TAMÁS

SOROZAT –
VILÁG-KÉP

Izraeli lakosok
fedezéket keresnek
az Askelón városát
ért rakétatámadásban
2023. október 11-én

Mohammed Soboh
és Said al-Tawil
búcsúztatása.
A palesztin riporterek
a Gázavárost ért izraeli
válaszcsapásokban
veszítették életüket
2023. október 10-én

Kép: Profimedia – Red Dot / AP

Izraeli légitámadásban megsemmisült épületek Gázavárosban. Gáza, 2023. október 10.

Mapal Adamot gyászolják rokonai október 11-én Tel-Avivban. A férfit október 7-én, szombaton ölték meg az Izraelbe betörő Hamász terroristái

KÉP ÉS SZÖVEG –
MOHOS ZSÓFIA

A gyász nem múlik el, csak az élet körbenövi

A mennyország kapujában

Terka néni sokára vette fel a telefont: ilyenkor mindig izgulok, vajon nincs-e valami baj. Kiderült, hogy csak nehéz neki a járókerettel a készülékhez sietnie. Megkönnyebbültem, aztán elköszönéskor mégis furcsa hangon megjegyezte: nem tudja, találkozunk-e még, de szeretne meghívni. Értetlenkedtem, hogy hová, mire egyszerűen azt mondta, a temetésére. Zavartan nevettem. Máskor egy nyolcvan körüli asszony, *Bözsi* néni mesélte széles jókedvvel, hogy megvan már a sírhelye: a temető legfelső sarkában. Azért választotta azt, mert ott a szélén, rá fog először sütni a nap, az egész temetőben először őt éri majd a napfény. Jót mosolyogtunk rajta együtt, kimondatlanul bízva abban, hogy ez még sokára jön el. Még abban az évben az októberi nap melegítette az arcomat, amikor az utolsó útjára kísértük. Éreztem, hogy valami furcsa, megmagyarázhatatlan érzés szövi át a mindennapjaimat, de megnevezni nem tudtam, vagy inkább nem mertem.

Egyre több ház áll üresen a kis falvakban

Erzsi néni esti imádsága

- ◆ Gyászoltam. Visszhangoztak a fejemben az idősektől hallott bölcs, egyszerű mondatok, amelyekkel igazán nem tudtam mit kezdeni: „Az elmúlás az élet része.” „Aki megszületik, az meg is hal.” Szerettem volna megérteni, hogy hogyan képesek ennyire természetesen felfogni az elmúlást.

A legtöbb településen az elmúlt évtizedekig nem volt ravatalozó. A halottat a tisztaszobában pedig sosem hagyták magára, együtt imádkoztak érte. A család nem volt egyedül a gyásszal, a közösség osztozott a fájdalomban. A halál nem volt valami érthetetlen, távoli ügy. Látták az elhunytat, a gyászt külső jelekben is megélték, hiszen gyászos és félgyászos népviselet is van, amelyet néhány esetben egy évig is illő hordani.

Fogadalmi kápolna, Rimóc

Idős asszony 17 évesen elhunyt lányának sírjánál

Novemberi reggel a temetőben, Kupuszina, Vajdaság

Fiatal lány vagy legény halálakor olyan szokások is éltek, amelyek több mozzanatban is megegyeztek a lakodalmi szokásokkal. A halott lakodalmának megülvése a halál utáni élet képzetköréből ered, általa mintegy megadják a halottnak, ami neki jár. A szokás nagyjából az egész magyar nyelvterületen egyformán ismert volt. A lakodalmi jelleget a viselet őrizte meg legtovább. Az eladó lány halottat menyasszonynak öltöztetve ravatalozták fel és tették koporsóba, kezébe jegykendőt adtak, a legény halottat ünneplő ruhába öltöztették. A századfordulón még többfelé előfordult, hogy a fiatalság a sírnál vagy a halotti toron táncolt.

Kérdés, mit kezdünk a hiánnyal, a gyással. Hiszen az idő múlásával a gyász nem múlik el, csak az élet körbenövi. ♦